

III. HADİS ANA BİLİM DALLARI İHTİSAS TOPLANTISI ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER

Erdoğan KÖYÜ*

ÖZET

III. Hadis Ana Bilim Dalları İhtisas Toplantısı Adana'da Ramazanoğlu Cami Konferans Salonunda 25-27 Ekim Tarihlerinde yapıldı. 200 Hadis Akademisyenin katıldığı toplantı, 5 oturumda gerçekleşti. Hadis Eğitim Öğretim Programları ve Hadis Uzaktan Eğitim Programları tartışıldı. Son oturumda ise (Ehl-i Hadise Vefa) vefat eden Hadis hocalarımız anıldı. Hadis Akademisyenleri, Çukurova Üniversitesi Balcalı Kampüsünü, Tarsus'ta Ashab-ı Kehf Mağarasını, Danyal'ın (a.s.) Kabrini, Makâm-ı Şerif Câmisini, Abbâsî Halifesi Me'mun'un (ö.214/830) Kabrini ve Nusrat Mayın Gemisi'ni ziyaret ettiler.

Anahtar Kelimeler: Hadis Ana Bilim Dalı, Sempozyum, Adana, Ehl-i Hadis.

SOME EVALUATIONS ON III. HADITH DEPARTMENTS OF SPECIALIZED MEETING

ABSTRACT

III. Hadith Departments of Specialized Meeting was held in Ramazanoğlu Mosque Auditorium in Adana. Date of 25-27 October 2014. 200 Hadith Academicians joined this meeting. Five sessions occurred in this meeting. Participants discussed on Hadith Education-Teaching and Hadith Distance Education Programs. The last session Our Hadith Teacher (Fidelity of Ahli Hadith) who died commemorated. Hadith Academicians visited University of Çukurova Balcalı Campus, Tarsus Ashab-ı Kahf Cave, Makam-ı Serif Mosque, Tomb of Danyal Prophet, Abbasid Calip Mamun (d.214/830) Tomb and Nusrat Minelayer in Tarsus.

Key Words: Hadith Departments of Specialized Meeting, Ashab al-Hadith, Adana.

* Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi. ekoycu@bartin.edu.tr.

III. HADİS ANABİLİM DALLARI İHTİSAS TOPLANTISI

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi-Adana Müftülüğü

24-26 Ekim 2014

Adana Ramazanoğlu Camii Konferans Salonu

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Adana Müftülüğü tarafından organize edilen *Lisans Programlarında Hadis Eğitim ve Öğretiminin Problemleri* konulu **III. Hadis Anabilim Dalları İhtisas Toplantısı** yine Ulusal seviyede 24-26 Ekim 2014 tarihleri arasında Adana Ramazanoğlu Camii Konferans Salonunda gerçekleşti. III. gerçekleşen bu toplantının I. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde¹ gerçekleşmişti. II. ise 10-11 Mayıs 2013 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde “**Uluslararası Gaziantep Bedruddin el-Aynî Sempozyumu ve II. Hadis İhtisas Toplantısı**”² adı altında gerçekleşmişti.

Bu tür toplantılar uluslararası nitelikte olmadan önce geniş katımlı olmasa da her yıl Temmuz ayında Bolu Gerede Avni Akyol Öğretmenevinde yapılıyordu.

¹ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin ortaklaşa düzenlediği “**Hadislerin Güncel Değeri**” konulu “**I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu**” 27-29 Nisan 2012 tarihleri arası yapıldı. Sempozyum, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş'ın okuduğu Kur'an-ı Kerim'le başladı. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Sayın Prof. Dr. Râşit Küçük, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçisi Sayın Halil İbrahim Akça, Yakın Doğu Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Ümit Hassan ve İlahiyat Fakültesi Dekan Vekili Sayın Yrd. Doç. Dr. Yusuf Suiçmez'in Protokol Konuşmalarının Ardından Oturlara geçildi. 2 gün boyunca tebliğler ve müzakereler yapıldı. 3. Gün rehber eşliğinde Lefkoşa ve Girne'nin tarihi ve turistik yerleri gezildi. Benim de iştirak ettiğim bu sempozyumun kitabı basılmıştır. Kitabı gönderen Koordinatör Yrd. Doç. Dr. Yusuf Suiçmez'e teşekkür ederim.

² Tebliğ kitabı Gaziantepde-2013 yılında basılmıştır. Sempozyum kitabını gönderen Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Recep Tuzcu'ya teşekkür ederim.

24 EKİM 2014 CUMA

Açılış ve Protokol Konuşmaları

Adana İl Müftülüğü ve Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin birlikte organize ettiği **III. Hadis Anabilim Dalları İhtisas Toplantısı**, Çukurova Müftülüğüne bağlı Ramazanoğlu Konferans Salonunda başlayan toplantıya Adana Valisi Mustafa Büyük, Adana Büyükşehir Belediyesi Başkanı Hüseyin Sözlü, Çukurova Üniversitesi Rektörü Mustafa Kibar, İlahiyat Fakültesi Dekanı Ali Osman Ateş, Çukurova Kaymakamı Mehmet Ali Özkan, Adana İl Müftüsü Arif Gökçe, Çukurova Müftüsü Hüseyin Gün, Osmaniye, Gaziantep, Mersin ve Şanlıurfa il müftüleri, akademisyen ve din görevlilerinin katıldığı program Kuranı Kerim tilavetiyle başladı. Adana İl Müftüsü Arif Gökçe'nin selamlama konuşmasının ardından İlahiyat Fakültesi Dekanı Ali Osman Ateş, katılımcılara iştiraklerinden dolayı teşekkür etti.

III. Hadis Anabilim Dalları İhtisas Toplantısının açılışında Adana Valisi Mustafa Büyük:“Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Adana İl Müftülüğü tarafından Ramazanoğlu Camii Konferans Salonunda gerçekleştirilen toplantının açılışında anlamlı böyle bir etkinliğin kentlerinde düzenlenmesinden mutluluk duyduğunu”ifade etti ve toplantının dünyaya dostluk ve barış getirmesini diledi.

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Hüseyin Sözlü:“*Peygamber Efendimizin hadis ve sünneti, yaşadığımız zaman dilimi içerisinde daha iyi anlaşılmalı, iyi idrak edilmeli.*” dedi.

Çukurova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Kibar, İlahiyat Fakültelerinden yaklaşık 200 akademisyenin katıldığını böyle bir toplantıya ev sahipliği yapmaktan onur duyduklarını ifade etti. Fakültemizde 68 akademik,22 idari personel görev yapmakta olup,2014-2015 eğitim yılında 1230 öğrenci eğitim görmektedir.” dedi.

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Osman Ateş:“*Bereketli ellerinizle attığımız tohumlar yeşerdi hocam!*”diyerek Prof. Dr. Mehmet Said Hatipoğlu hocamızı tavsif etti.

Açılış konuşmalarının ardından **Üstâzü’l-Esâtize “Hocaların Hocası”** diye tavsif edebileceğimiz Prof. Dr. Mehmet Said Hatipoğlu Hadis Tarihinin ve Hadis Öğretiminin Serencâmı diyebileceğimiz **İslami İlimlerin Dünü ve Bugünü Konferansı**’nda şu bilgileri verdi:“ Bizim zamanımızın şartlarını biliyorsunuz. Fakültemiz dahi yoktu! 1949-1950 yıllarında Ankara İlahiyat Fakültesi açıldı ve altı yüz senelik İslam’a hizmet bayraktarlığı yapan bir devlette İlahiyat Fakültesinde Tefsir, Hadis, Arapça dersi verecek tek bir profesör yoktu. İlim, sonsuz kudret sahibi olan Cenab-ı Hakk’ı hakkıyla tanıyabilmeye yol açan her türlü bilgiyi ihtiva eder. Biz daha sonraları din ilmi, gayr-i dinî ilim gibi birtakım tasnifâta gitmiş isek dahi ne Kur’ân-ı Kerîm’de ne Rasûlullah’ın talimatında böyle bir ayırım söz konusudur. Bizi Allah’a layık kul olabilmeye ulaştıracak her türlü bilgi İslam’ın bizden istediği bilgidir.”

“Hamdolsun kendi yetiştirdiğimiz gençlerimiz ve kendi yetiştirdiğimiz ilim adamları da yerli bir ansiklopediyi çıkaracak bir seviyeyi bulmuşlardır. Bunlar sevindirici hususlardır ama Batı dünyasının asırlardan beri kültürel sahada yaptığı yayımların karşılığını henüz yeteri derecede verebilmiş değiliz. Bugün Batı dünyası İslamlara, Türklere niye böyle bakıyor dediğimiz zaman “çünkü biz İslamiyet’i bizim âlimlerimizin yazdıkları kitaplardan okuyoruz” diye itiraf ediyorlar. Böyle bir durum karşısında bilhassa İlâhiyat Fakültesi hocalarının asırlardan beri İslam’ı yanlış anlatmaya yönelik çalışmaları kendi dillerinden tanımak ve onlara ilmi cevaplar vermek vazifesini yerine getirmeleri lüzumludur.”

“Allah Teâlâ insanoğlunun bu dünya hayatında kendisine layık kul olmasını emrediyor. Öyleyse bu dünya hayatının bütün meseleleri Müslüman’ın meselesidir. Müslümanlar şahıs olarak, toplum olarak

kendileri İslam'ın istediği seviyeye çıkmadıkları takdirde gerçek bir İslami hayatın vücut bulması mümkün değildir. İslam araştırmacıları olarak, kendi kültürümüz, baştan sona okumuş ve tahlil etmiş ve değerlendirmiş değiliz. Mesele burada düğümleniyor.”

“Kendi yanlışlarımızı, kendi muhasebemizi yapıp; ders çıkarmalıyız. İslam Tarihine baktığımız zaman kendi içimizde bir takım yanlışlarımızı görüp ders almamız gerekmektedir. Mesela en çok ihmal edilen alanlardan birisi kadınlar konusudur. Kadınlarımız, Peygamber (s.a.s.) zamanında vakit namazlarına, Cum'a namazlarına giderlerdi. Erkeklerle selam verirdi. Peygamberimizden bir asır sonra kadınlarımızı ictimâî hayatın dışına çıkardık ve bunu Peygamber Efendimiz dilindenmiş gibi söylemeye başladık. Yine bir diğer husus kaynak eserler konusunda eksikliğimizdir. Batı dünyası, İslamı bize sorarak öğrenmiyor. İslamiyetle uğraşan bilim adamlarından öğreniyorlar. İslamı araştırıyorlar ve bu konuda eserler yazıyorlar. Maalesef bugün biz, bazı konularda kaynak olarak onların hazırladıkları eserleri kaynak gösteriyoruz. 1900'lü yılların başında Almanca, İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanan 4 ciltlik İslam Ansiklopedisi, Batı dünyasının İslam konusunda yaptığı ciddi araştırmaların bir göstergesidir.”dedi.

Açılış Konferansından sonra Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr.Gözde Ramazanoğlu, **Adana'da Tarih Tarihte Adana** konulu bir sunum yaptı. Sempozyum, beş oturumda gerçekleşti.

I. OTURUM: ÇUKUROVA YÖRESİNDE HADİS

Erciyes Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Toksarı'nın moderatörlüğünde Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Osman Ateş **Adana Yöresinde Hadis** konulu tebliğini sundu. Tebliğinde şu bilgilere yer verdi:“Adana, nehir yanındaki şehir anlamına gelmektedir. **el-Ezenî** olarak nisbetlenmiş Adana'nın yetiştirdiği birçok

muhaddis vardır. **Muhammed el-Bağdadi el-Ezenî, Cerrâh el-Ezenî, Cafer bin Musa el-Ezenî** bunlardan bir kısmıdır. **el-Missîsî** olarak isimlendirilenlerle birlikte bizim yaptığımız tesbitlerde Adana yöresine ait 58 muhaddisin burada yaşadığını biliyoruz.” dedi.

Prof. Dr. Abdulkadir Evgin, **Tarsus Yöresinde Hadis** konulu tebliğini sundu. Tebliğinde: Yaptığımız çalışmalar sonucunda Tarsus yöresine ait Tarsûsî lakabıyla anılan ya da Tarsus'ta ikamet etmiş 150 kadar Tarsuslu Muhaddisin varlığını tesbit ettik. Bunlardan bir kısmı Hadis Dünyasında herkesin tanıdığı kişilerdir. Kütüb-i Sitte yazarlarından Ebû Davûd (ö.275/889),20 yıl Tarsus'ta yaşamıştır. Yine Abdullah b.el-Mübarek (ö.181/797),Ahmed b.Hanbel (ö.241/855), en-Nesâî, (ö.303/915),Ebu Umeyye et-Tarsûsî (ö.273/887),Tarsus'ta yaşamış meşhur hadisçiler arasında yer almaktadır. Yine bu alanda dikkat çeken hususlardan biri de Tarsuslu olan muhaddislerin rivayet ettikleri hadisler içerisinde en çok Ahlâkî konuları içeren hadisler olduğunu görmekteyiz.” dedi.

Prof. Dr. Abdulkadir Evgin'in yapmış olduğu araştırma *İlk Dönem Tarsuslu Hadis Âlimleri*³ adıyla Tarsus Belediyesi tarafından yayınlanmıştır.

II. OTURUM: LİSANS PROGRAMLARINDA HADİS DERSLERİ VE MÜFREDATLARI

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL'ın moderatörlüğünde Doç. Dr. Bekir Tatlı, **Türkiye İlahiyat Fakültelerinde Hadis Müfredâtı** ile ilgili tebliğini sundu. 100'e yakın

³ Evgin, Abdulkadir, *İlk Dönem Tarsuslu Hadis Âlimleri*, Tarsus Belediyesi Kültür Yayınları, Tarsus-2013 Hocamız, kitabının birinci bölümünde Tarsus'a Nisbet edilen Hadis âlimlerinden a) **Vefat Tarihi Bilinenler** başlığı altında 28 Hadis âlimini; bkz. Age, s. 1-51. **Vefat Tarihi Bilinmeyenler** başlığı altında 78 Hadis alimini zikretmiş, Bkz. Age, s. 52-124 ikinci bölümde ise **Tarsus'a Nisbet Edilmeyen Tarsuslu Hadis Âlimleri** başlığı altında da 41 hadis alimini kaydetmiştir. Bkz. Age, s. 125-181. Ayrıca kitabına Ek-1 **İlk Dönem Tarsuslu Hadis Alimi ve Ravilerinin Bağlantılı Olduğu Muhaddis ve Râvilerin** (1226 kişi) ismini kaydetmiş Bkz. Age, s. 194-229, Ek-2 28-30 Mayıs 2010 tarihlerinde Tarsusta yapılan **“Türk-İslam Sempozyumu”**nda sunmuş olduğu **Tarsuslu Hadis Âlimlerinin Rivayetlerinde Ahlâkî Motifler** adlı bildiriye de eklemiştir. Bkz. Age. s. 232-261.

İlahiyat'ın Müfredatını incelemeye imkân yok ancak Cumhuriyetten bugüne bir tur yaptırıp görüşlerimi sunmak istiyorum

Dâru'l-Funûn-i Şahâne'nin Ulûm-i Aliyyeyi Diniyye Şubesi (1 Eylül 1900)

Usûl-i Hadîs, Hadîs-i Şerîf dersleri okutulmuştur.

Dâru'l-Hilâfeti'l-Âliye (1914) Tali Kısım-ı Evvel ve Tâli Kısım-ı Sâni

Hadîs-i Şerîf VII:2 Saat, VIII:2 Saat

Kısım-ı Âl-i

Hadîs-i Şerîf, 1.Sınıf 3 Saat, 2.Sınıf 3 saat, 3.sınıf 3 Saat , 4.sınıf 3 Saat olarak okutulmuştur.

Tevhid-i Tedrisât Kânûnu (3 Mart 1924) ⁴

Dâru'l-Funun İlahiyat Fakültesi (1924)

Hadis ve Târih-i Hadîs (8 ay, Toplamda 4 Söemistir Haftada 3 Saat)

Dersin Hocaları

Programın yeterlikleri ve yetersizliklerinin yanında İlahiyat Fakültelerinde **Hadîs Usûlü**, **Hadis Edebiyatı**, **Hadîs Tarihi**, **Hadîs Metinleri**, **Hadîslere Çağdaş Yaklaşımlar** derslerine giren hocalarımızın ders planlarından örnekler verdi. 24-25 Mart 2012 yılında Samsun'da yapılan **Çalıştay**'da alınan kararlar doğrultusunda Hadis dersleri açısından İlahiyat Fakültesi lisans mezunlarından beklentileri atıfta bulundu. ⁵

⁴ "Maarif Vekâleti **Yüksek Dîniyyât Mütelhassısları** yetiştirmek üzere **Dâru'l-Funûn**'da bir **İlahiyat Fakültesi** tesis ve **imâmet** ve **hitâbet** gibi **Hidemât-Dîniyye**'nin ifâsı vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşâd edecektir. "

⁵ **1-Klasik hadis kaynaklarını tanıma ve okuma becerisi kazanmalı. 2-Disiplinler arası çalışabile becerisi kazanmış olmalı. 3-Hadis Tarihi ve Usûlâtı ile ilgili başlıca kavramları/terimleri bilmeli. 4-Bir hadisi kaynaklarından bulabileli ve herhangi bir hadisin sıhhati konusunda yapılmış olan değerlendirmelere ulaşma becerisi kazanmalı. 5-Mesleğini icra edebilecek kadar hadis birikimi kazanmış olmalı. 6-Klasik hadis kaynaklarını tanımalı, başlıca hadis/ravî/ricâl (Tabakât) Literatürünü bilmeli ve Hadis ilimleriyle ilgili meşhur eserlerden en az bir örneği bilmeli. 7-Hadisleri anlama ve yorumlama becerisi kazanmalı. 8-Uydurma rivâyetleri tanıma yollarını çok iyi bilmeli. 9-Sünnet-Bid'at bilincine sahip olmalı. 10-Kur'an-Sünnet bütünlüğüne ilişkin bilgi birikimine sahip olmalı. 11-Dinî bütünlük içinde ve tarihsel gerçeklere uygun sağlıklı bir**

Sonuç olarak ise:“Kanaatimizce lisans düzeyinde okutulacak Hadis derslerinde bütün kaynak hadis külliyyatının okutulması imkân dâhilinde değildir. Bunun yerine tercih edilecek kitap ya da metinlerin, **Sağlıklı Bir Peygamber ve Sünnet Algısını** oluşturacak düzeyde ele alınıp tartışılması yeterli olacaktır. Önemli olan da zaten bütün kitapları okutmak değil, **anlama merkezli bir metot geliştirerek doğru bir bakış açısı ve vizyon kazandırmaktır.** Gerekli Hadis/Sünnet bakış açısını (nosyon) alan öğrencilerin, mezuniyetin ardından karşılaşacakları problemlere doğru bir şekilde çözüm üretmeleri mümkün olacaktır.”dedi.⁶

Yrd. Doç. Dr.Yusuf Suiçmez, **İslâm Dünyası İlahiyat Fakültelerinde Hadîs Müfredâtı**⁷ ile ilgili tebliğini sundu. Tebliğinde: “Arap Ülkelerindeki müfredat programlarının genelde sened ve tahric içerikli ve yetersiz olduğunu, Pakistan’daki müfredatın ise yetersiz olduğunu ifade etti. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hadîs Dersleri Müfredatının ise Marmara İlahiyat Fakültesi Müfredatıyla aynı olduğunu” ifade etti.

Peygamber ve Sahâbe algısına sahip olmalı. 12-Hadis metninin tarihi (bağlam) konusunda yeterli donanımına sahip olmalı. 13-Elektronik ortamdaki verilerden yararlanabilme ve materyal kullanabilme yeteneği kazanmalı. 14-Hadisle ilgili akademik çalışmalar ve aktüel tartışmalardan haberdar olmalı.

⁶ Bartın Üniversitesi İslâmî İlimler Hadîs Ana Bilim Dalı’nda Bizim okuttuğumuz dersler ise: İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Eğitimi Bölümü’nde 2. Sınıf **H.z. Muhammed (s.a.s.) ve Hadîs Öğretileri** 2 Saat, 3. Sınıf **Hadîs Târîhi** (Seçmeli) 2 Saat, 4. Sınıf **Hadîs Metinleri** (Seçmeli) 2 Saat olarak okutulmaktadır. ” II. Dönemde ise **Çağdaş Hadîs Yorumları** (Seçmeli) 2 saat okutulacaktır.

⁷ Enbiya Yıldırım, İslam Dünyasından 2 Üniversite Hadîs Müfredatını örnek olarak incelemiştir. 2 örnek Hadîs Müfredat programını biz de inceledik. Bunlar **Câmiatu Ummu’l-Kur’a Külliyyâtü’d-Da’ve ve Usûluddîn Kitab ve Sünnet Bölümü**’nde 2 Saat zorunlu ders olduğunu Programın içeriğinde İmam en-Nevevî’nin (ö. 676/1277) *40 Hadîs* kitaplarını tanıma, İbn Receb’in (ö. 795/1393) (*Şerhu İleli’t-Tirmizî*) şerh metodunu kavrama, Hadisleri İstinbât Keyfiyeti, Câmiler, Şerh Metodları gibi konular olduğu, **el-Câmiatu’l-Urduniyye Külliyyatu’s-Seria**’da 2005 eğitim-öğretim yılında okunan Müfredatta ise 3 saat, **Ulumu’l-Hadîs**, 3 saat, **Tahrîcu’l-Hadîs ve Dirâsetu’l-Esânîd**, 3Saat, **el-Hadîsu’t-Tahlîli**, 3 saat, **Ehâdisu’s-Sahîhayn**, 3 Saat **Menâhîcu’l-Muhaddisîn**, 3 Saat **Ehâdisu’l-Ahkâm** derslerinin olduğunu ve bu derslerin içeriklerine yer verildiğine vurgu yapmıştır.

Doç. Dr. Özcan Hıdır, **Batı Dünyası İlahiyat Fakültelerinde Hadîs Müfredâtı** ile ilgili tebliğini sundu. Tebliğinde, Rotterdam, Avrupa, Amsterdam İslam Üniversitelerinin müfredatlarını yöntem, amaç ve Literatür yönlerinden karşılaştırmalı olarak slaytlar eşliğinde sundu.

III. OTURUM: EHL-İ HADİSE VEFA (Vefat Eden Hocalarımız)

İlahiyat Fakültelerinde görev yapan hocalarımızdan Dâr-ı Bekâya irtihâl eden hadis hocalarımızı anmak üzere **Ehl-i Hadîse Vefâ** adı altında yapılan oturum da:

Prof. Dr. Tayyip Okiç'in hayatı ve ilmî kariyerini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi emekli öğretim üyesi olan, Prof. Dr. Mehmet Said Hatiboğlu⁸ tarafından hayatı konulu bir sunum yapıldı: “Saray Bosnalı Muhammed Tayyip Okiç’in Hadîs Ana Bilim Dalı ve Tefsir Ana Bilim Dalının kurucusu olduğunu ve İslam Hukuku Ana Bilim Dalının da kendisine bağlandığını ifade etti. Ankara İlahiyat Fakültesi’nde sözleşmeli olan hocamız bazı hocaların yönetime hocayı gammazlamalarıyla sözleşmesi bitmeden işine son verildi.⁹ O zaman Prof. Dr. İsmail Cerrahoğlu

⁸ Emekli olmadan önce yönetmiş olduğu son doktora tezi olan “*el-Mizzî'nin Hadîs İlmî'ndeki Yeri*” adlı doktora tezidir. Yüce Allah’a hamdül senâlar olsun ki hocamın engin ilminden istifade edenler safında olmakla iftihar ediyorum.

⁹ “Türkiye’de Hadis Kİrstsü’tü’nün kurucusu, ilk has hadisçilerin hocası. Kendisi sadece hadisçi değil aynı zamanda tefsirci, birikimliydi. Bosna Hersek Reisu’l-Ulema (Şeyhü’l-İslâm) yardımcısı Mehmet Tevfik Efendi’nin oğlu olan Tayyip Bey. Onu şahsen tanımamakla beraber yazıları ve hakkında okuduklarım ona karşı bütüyük bir hürmet ve muhabbet beslememe sebep oldu. Usul-i İslami İlimler âlemince büyüklüğü sanırım bunlardan en önemlisi. Bu alandaki yorulmak bilmez gayreti, derin ihtisası ve uğraştığı alanın ahlâkî gerekliliklerini yerine getirmesi herkeşçe takdir edilmiş. Onu Ankara İlahiyat Fakültesi’ne Hadis hocası olarak almışlardı ancak Tefsir dersine de girmek durumunda kaldı. Onun ilk kuşak Ankara İlahiyat Fakültesi mezunları üzerindeki tesiri diğer hocalardan çok farklıdır. Çünkü o sadece bir ilahiyatçı değildir. Samimi bir Müslüman ve iyi bir hocadır. Hakikaten öğrencilerine iyiyi, güzeli, doğruyu tam manasıyla öğreten bir hocadır...O’nun hocalık yaptığı yıllarda o Ankara İlahiyat’ta okuyup da ondan söz etmeyen yoktur. O’nun yapıcılığı, sebatkâr mücadeleleri ve bunlardan türettiği ‘iyilik’ gücü sadece mistik bir hatıra değildir. Bunun sebebi hakkında İsmail Cerrahoğlu şunu söyler: “*İslam’ın emir ve nehiyelerini yerine getiren samimi bir müslüman, âlim ve olgun bir kişilik, talebesine karşı müşfik, sözünde duran, doğruya doğru, eğriye eğiri diyen bir kişiliği kim sevmeyiz?*”...İlahiyat Fakültesi’nin gelişmesinde bütüyük emeği geçen Prof. Tayyip Okiç, Türk vatandaşı olmadığı için sözleşmeli olarak çalışıyordu. 1969 yılında sözleşmesi yenilenmediğinden İlahiyat Fakültesi’nden ayrıldı, sadece Yüksek İslâm

hocamız Erzurum Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde dekanı. Hocamızı oraya aldı.”

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı ve talebesi Prof. Dr. Bünyamin Erul, **Prof. Dr. Talat Koçyiğit**'in hayatı, ilmî kariyeri ve eserlerini konu alan sunumunu yaptı.2003'te kendisiyle yapmış olduğu bir röportajda, hadis sahasında yetişenlere şu tavsiyelerde bulunmuştu:

“Her şeyden önce Ehl-i Sünnet inancından sapmayın. Bazıları Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hadislerinin sanki çoğu yalanmış gibi bir hava içerisinde hadisleri de sünnetleri de reddediyor;“Elimizde Kur'ân var, Kur'ân bizim kaynağımızdır; bundan başka kaynak yoktur.” diyor. Bence bu tür bir yola kesinlikle sapmayın.”

“Hz.Peygamber'in(s.a.s.) hadislerini, bizden çok daha iyi bildiğini bildiğimiz kimseler tespit etmişler. Senelerce önce İslam âlemi el-Buhârî'nin, Muslim'in, Kütüb-i Sitte'nin en sahih kitaplar olduğunu kabul etmiştir. Şimdi ben, hadisle ilgili olmayan birinin:“Bu hadis, zayıftır.” sözüne dayanarak mı o kitabın hadislerini terk edeyim. Hadis konusunda çok daha titiz ve dikkatli olmak lazım. Ben bundan taviz vermek istemiyorum...” dedi.

Enstitü'deki derslerine devam etti. Bazı iftiralar neticesinde Erzurum'a gelmek mecburiyetinde kaldığı yılları bu yıllar. Fakat iki yıl sonra orayla da sözleşmesi yenilenmedi ve bu yüzden hoca birkaç yıl açıkta kaldı. Türkiye'yi çok sevdiği için buradan ayrılmak istemiyordu. Bundan dolayı gerek Avrupa'dan, gerek Arap ülkeleri üniversitelerinden kendisine gelen teklifleri kabul etmedi. Sıkıntı içinde yaşamak pahasına da olsa bu memlekette kalmayı, hatta bu topraklar içinde ölmeyi tercih ediyordu. "Bkz. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/ilahiyat/article/viewFile/4680/4507>. Prof. Dr. Mehmet Said Hatipoğlu hocamız konferansında Tayyip Okiç hocamızın vefatı ile ilgili şu açıklamayı da yapmıştı: "Hocamız bir fırsatını bulur Ankara'ya gelirdi. Bir defasında Erzurum'daki hava şartlarından uçak kalkmayınca otobüse binerek Ankara'ya gelmişti. Yolda hastalanmıştı ve bir müddet sonra vefat etti. Cenaze namazını Maltepe Câmiinde talebesi olan dönemin Diyanet İşleri Başkanı Doç. Dr. Süleyman Ateş kıldırdı. Cenazesinin nakliyesini ise bir öğrencisi Steyşin marka arabasıyla gerçekleştirdi." Fakr u zaruret içinde bile olsa bu ülkemizden ayrılmamış bu ülkeye elinden geldiğince hizmet etmiş ve bu ülkede vefat etmiş hocam Prof. Dr. Mehmet Said Hatipoğlu'nun hocası ve hocaların hocası olan olan mühterem bir zâtı bizim de çok sevmemiz için herhalde pek çok sebep vardır. Mekânı, Cennet olsun.

Benim de hem Lisans hem de Yüksek Lisans talebesi olmakla iftihar ettiğim hocamızın Prof. Dr. İsmail Cerrahoğlu ile 1.Ciltini neşrettikleri Kur'ân-ı Kerîm tefsirini kendisinin devam ettirdiğini:“*Allahım bu tefsiri bitirmeden canımı alma!*”diyerek dua ettiğini 10 cilt halinde tefsirini tamamladıktan 3 ay sonra hocamızın vefat ettiğini, tefsirin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından basılacağını da vurguladı. Eşi ile gerçekleştirdiği röportajın video filmini izleterek sunumunu sona erdirdi.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve talebesi olan Prof. Dr. Kâmil Çakın tarafından **Prof. Dr. Mücteba Uğur**'un hayatı¹⁰, ilmi kariyeri ve eserlerini konu alan bir konuşma yaptı.¹¹

Dokuz Eylül İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve talebesi olan Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Palabıyık, Prof. Dr. Ali Yardım'ın hayatı ve ilmi kariyerine ve eserlerini konu alan bir sunum yaptı. Fakültenin çevre düzenlemesini ve çamların dikimini bizzat kendisi yapmış ve onların bakımını da birlikte yapardık. Ek derslerini çevre düzenlemesi yapan ve çamlara bakanlara ikram yaparak harcardı. “Sözleriyle ilmi kişiliği yanında çevre bilinci ve yardımseverliğine vurgu yaptı. Muhammed b.İsâ et-

¹⁰ 1936 yılında İskilip'te doğdu. İlköğrenimini İskilip'te, orta ve lise öğrenimini İskilip ve Çorum'da tamamladı. 1959'da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Balıkesir, Kastamonu ve Tokat'ta meslek dersleri öğretmenliği ve idarecilik yaptı. 1972'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Bölümü'ne asistan olarak girdi. 1974'te bir yıl süreyle Mısır'a gitti. 1977'de doktorasını tamamladı. 1982'de Suudi Arabistan'a davet edildi. 3 dönem Riyad İmam Muhammed Üniversitesi'nde ders verdi. Kendi sahasıyla ilgili araştırmaları Diyanet Gazetesi, Diyanet Dergisi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Milli Eğitim ve Kültür Dergisi ve Hür Adım Dergisi'nde yayımlandı. Çeşitli ilmi toplantılarda tebliğler sundu. Evli ve iki çocuk babasıydı. 17/07/2005 tarihinde vefat etti. bkz. (Bazı ilave ve çıkarmalarla) http://www.iskilipliyyiz.com/forum-oku-98108-iskilipli_unluler.html.

¹¹ Oturumun sonunda ben de söz alarak:“*Hadislerin tartışıldığı dönemde Kütüb-i Sitte'nin de incelemesini istediklerini ve bana da Yüksek Lisans Tez konusu olarak et-Tirmizî'nin Sünen'ini çalışmamı önerdiğini ve kendisiyle Yüksek Lisans Tezi yaptığımı, hocamızın böbrek yetmezliği hastalığı yüzünden muzdarip olduğunu buna rağmen çalışmalarına ve bize yardımlarına devam ettiğini.*” ifade ettim. Ayrıca Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selahattin Polat'ı çok severdi. 1978-1980 yıllarında dönemin gençlerinin kendisini fena bir şekilde hırpaladıklarında hocamıza gelip:“*Akademisyenliği bırakacağını*”ifade ettiğini ve kendisini teselli ederek bu kararından vazgeçirdiğini” bizlere anlatmış olduğunu” da ilave ettim.”

Tirmizî'nin (ö.279/892) eş-Şemâil'un-Nebeviyye ve'l-Hasâilu'l-Mustafaviyye adlı eserini temel alarak kaleme aldığı *Peygamberimizin Şemâili* adlı eserini 6 ayda tamamlamayı planlarken 20 yılda tamamladığını¹², eserinin hem Altınoluk hem Damla Yayınları tarafından basılmış olduğunu da ben ilave ettim.

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanı ve talebesi Prof. Dr. Ali Osman Ateş yapmış olduğu sunumunda **Prof. Dr. M. Cemal Sofuoğlu** hocamızın hayatını, ilmî kariyerini ve eserlerini konu alan bir sunum yaptı. Sunumunda:“Hocamız, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuş, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Hadis asistanı olmuştur. *Şia'nın Hadis Anlayışı* adlı teziyle doktor ünvanını almıştır.1985-1988 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde dekan yardımcılığı,1992-2004 yılları arası İlahiyat Meslek Yüksek Okulu müdürlüğü yapmıştır. Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kurucu Dekanlığı da yapmıştır. Yayınlanmış 8 kitabı olan hocamızın, pek çok makalesi vardır.”Ayrıca hocamız, vefatından önce Adana'ya geldiğini ve kendisine konferans verdiklerini de ifade etti.¹³

Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı **Prof. Dr. Emin Aşikkutlu**'nun Kur'ân-ı Kerim kıraatı ile birinci gün oturumları sona erdi.

25 EKİM 2014 CUMARTESİ

I. OTURUM

Prof. Dr. Mustafa Ertürk tarafından **Uzaktan Eğitim (Önlisans ve İlitam) Programlarında Hadis Eğitim ve Öğretimi** konulu sunum yapıldı. Sunumda 10 İlahiyat Fakültesinde uzaktan eğitim yapıldığı vurgulandı.

¹² Hocamız eseri üzerinde mesaisini şöyle ifade etmiştir:“1 yıl normal süre 6 ay da ek süre 1, 5 yılda yazmayı planlarken, 22 yılın başlarında eserimi tamamladım.”Bkz. Yardım, Ali, *Peygamberimizin Şemâili*, Erkam Matbaacılık, İstanbul-1419/1998, s. VIII-IX.

¹³ *el-Mizzî'nin Hadis İlmî'ndeki Yeri*” adlı Doktora tez jürimde yer alan hocamızı rahmetle yad ediyorum.

Uzaktan Eğitimin avantajları ve dezavantajları üzerine tartışma yapıldı. Uzaktan eğitim ile İlahiyat Fakültelerinden mezun olan öğrencilerin örgün eğitimden mezun olan öğrencilerin notlarından daha yüksek not aldıklarını ve akademisyenlikte ve diğer imkânlarda diploma puanları yüksek olduğundan örgün eğitim mezunlarına fark attıkları ifade edildi. Bunun için uzaktan eğitimin Açık Öğretim Programları konumuna getirilmesi konusu tartışıldı.

II. OTURUM: HADİS DERS SUNUM TEKNİKLERİ

İkinci gün Birinci Oturum, Necmeddin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi **Prof.Dr.Bilal Saklan** moderatörlüğünde Prof. Dr.Enbiya Yıldırım **Arapça Verilen Hadis Dersleri Ankara Örneği** konulu tebliğini sundu. Müfredat dâhilinde okutulabilecek Seçme Hadis Metinleri hazırladığını ve isteyenlere bu metinleri verebileceğini de ifade etti. Mahmud Tahhân'ın, *Teyşîru Mustalahi'l-Hadîs* adlı eserinin, yeniden daha sistemli bir şekilde hazırlamıştır. Hadis Metinleri dersinde okutulabilecek *el-Feyzu'l-Müstahim fîmâ Ahtârahu min Ehâdisi'l-Küttûbi's-Sitte* adlı 60 sayfalık Seçme hadisler metni hazırlamış ve hadisleri de konularına göre tasnife etmiştir.

Yrd. Doç. Dr.Mustafa Macit Karagözoğlu ise **İngilizce Verilen Hadis Dersleri Marmara Örneği** adlı tebliğini slaytlarla sundu. Kendilerinin bu dersleri vermek için bir alt yapılarının olmadığı için verdiği derslerin kalitesinin düştüğünü, heves kırıcı söylemler hocalar İngilizce İlahiyatın gerekliliği, yararlarını veya zararları çeşitli şeyler söyledikleri zaman Neden burdasınız? Niye bu bölümü seçtiniz? gibi sorular bu bölümü seçen öğrencilerin motivasyonunu kırdığı anlaşılıyor. Bölümle ilgili olumlu ya da olumsuz kanaatlarımız olabilir. Bunları doğrudan öğrencilerle paylaşmak yerine orayı tercihle seçmiş olan ders alan, geleceğine dair rüyaları olan, planları olan öğrenciyi teşvik edici, eksiklerini de daha yapıcı bir şekilde yaklaşmamız gerektiğin altını çizdi ve tebliğini slaytlar eşliğinde sundu.

III. OTURUM: HADİS ARAŞTIRMA BECERİLERİ

İkinci gün Birinci Oturum, Prof. Dr. Ahmet Yücel'in moderatörlüğünde Prof. Dr. Selahattin Polat Ödev, Seminer, Bitirme Tezi gibi konularda Konu Seçimi ve Araştırma Yöntemleri adlı tebliğini sundu. Tebliğinde: "İlahiyatçılar bilgi paylaşımı yönüyle ketum. Yardımlaşma kültürümüz son derece zayıf. Bu konuda Diyanet Vakfı İSAM veri tabanlarıyla büyük hizmet veriyor. Arapça Eğitimi açısından da destek vermelerini ümit ediyoruz. Benim bu konuda üzerinde duracağım birkaç konu var:

1-Biz, İlahiyat Fakültelerinde öğrenci merkezli eğitimi kuramadık. Bizim Batıya karşı en büyük zaafımız. Batıda bu çok gelişmiş durumda. Bizim Eğitim sistemimiz hâlâ hoca merkezli.

2-İlahiyat Fakültelerinde Eğitim seviyesinin yükselmesi neredeyse tamamen hocaya bağlı. Ne yapıyorsa hocalar yapıyor. Bütün sorumluluk hocaya âit. YÖK'ü de onlar idare ediyor üniversiteleri de programları da hocalar koyuyor. Her şeyi hocalar yapıyor. Ne olumsuzluk varsa hepsinden hocalar sorumlu. Sınavları laçkalaştıranlar onlar, düzelterler onlar dolayısıyla **Eğitim sisteminin bütün vebâli hocalara âit. Bütün bunların altını kazıdığımızda tahtında müstetir hocalar çıkar.**

3-Nasıl bir ödev şekli uygulamalıyız ki başarılı olabilelim? Diye düşündüğümüzde ben soruya yeterlilikler yönünden bakıyorum. Karşımızda iki şey var:

1-Biz akademik yönden bakıyoruz. Dersleri akademikleştirdikçe kaliteleştirdiklerini zannediyorlar. Dersin akademikleşmesi kaliteli hâle gelmesi anlamına gelmez. Dersin kalitelileşmesi pedagojik açıdan mükemmelleşmesi ile mümkündür.

2-Vereğimiz Hadis Formasyonunu kademelendirmeliyiz. Lisans, Yüksek Lisans, Doktora ama şuna dikkat etmeliyiz. Bütün öğrencilerimiz

Yüksek Lisans ve Doktora yapmayacağına göre kademelendirirken bütün istihdam profiline göre Lisans yeterliklerini belirlememiz lazım.

Hadis İlmî'nin en temel amacı, çalışma konusu nedir? Hadislerin sıhhati meselesi Otantikliği sorunudur. Bir hadisçinin, Hadis Eğitimi alan bir kişinin en birinci meselesi, karşılaştığı herhangi bir hadisin sıhhat durumu hakkında kanaat edinmesi için bir alt yapı vermek gerekir. Bunu biz Lisansta da vermek zorundayız. Lisansta arkadaşlar oturup hadis okutuyor, açıklıyor, yorum yapıyor. Bence bu doğru değil. Bunun öğrencinin **Hadis Formasyonuna** ne katkısı olur? Hiç bir katkısı olmaz. Hadisçiler, hadisin yorumuyla niçin uğraşırlar sıhhatinin tespiti açısından uğraşırlar.”

Verdiğimiz ödevler sınıfın tamamına bir yeterlik vermeli. Herkes aynı konuyu yapacak şekilde değil bu sefer de birbirinden yazar getirir. Herkes yaptığı ödevle belirli bir hadis alt yapısını edinsin. Okuma parçalarını iyi seçmeli. Nâdirâtan olan çocuklarla ders dışı mutlaka ilgilenmeliyiz:“*Aldığımız parayı hak edelim. Bizim ders dışı bir vebâlimiz yok!*” gibi bir anlayış son derece sakattır. Hoca dediğin insan, talebesiyle ders dışında da sürekli haşır neşir olan insandır. Biz hocalarımızı böyle gördük. Hatipoğlu (Prof. Dr. Mehmet Said) hocamız tâcizlerimden dolayı beni mazur görsün. Her ne zaman Kayseri’den telefonla arayım. Bana hem evinde randevu verirdi. Sabahtan akşama kadar kütüphanesinde hocamı canından bezdiriyordum. Hocam benim tez danışmanım da değildi. Tez Danışmanım rahmetli Talat Hoca (Prof. Dr. Talat Koçyiğit) idi. Tez danışmanı olmadığı halde ben hocama ne çektirdim âilesine ne çektirdim. Bunları bir ben bir Allah bir de hocam biliyor.”

Ayrıca bir Profesör *Riyâzu's-Salihîn*'i kaynak gösterebilir mi? Haydi ondan geçtik. Pek çok Profesör *Keşfu'l-Hafâ*'yı kaynak gösteriyor. Hadislerin sıhhatini tespit için kullanıyorsa Amennâ. Bunun kabahati Lisansta o adama o dersi okutan Hadîs hocasında. Başka kimseyi suçlamayalım.”

Doç. Dr. Bekir Kuzudişli, **Elektronik İmkânlar** konulu tebliğinde hazır programlardan nasıl yararlanılacağını anlattı. Kendisinin genelde **Şâmîle** adlı programı kullandığını **Concordance (el-Mu'cemu'l-Müfehres li Elfâzi'l-Hadîs)** adlı eseri ise 10 defa bile kullanmadığı ifade etti. Ayrıca **Cevâmiu'l-Kelim** programından da hadîs ve hadîs ravilerininin tetkiki konularında yararlanılabileceğini ifade etti.

IV. OTURUM: HADİS ANABİLİM DALININ MESELELERİ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Oturumların Genel Değerlendirmesi Oturumunda ise Dokuz Eylül İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat Aşık, Doç. Dr. Bekir Kuzudişli **Elektronik İmkânlar sunumunda** kendisinin **Concordance** adlı eseri 10 defa bile kullanmadığı ifade etmesini garip karşıladığını ifade etti.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Hayri Kırbaşoğlu kendisinin Hadis İlmi için verdiği mücadeleleri anlattı. Zaman zaman kendisinin yanlış anlaşılıp, yorumlandığını hatta bir defasında bir konferansa gideceğini söylediğinde:“Hocam Prof. Dr. Talat Koçyiğit bana:“Konferansa git ama hadisleri inkâr etme!” diyerek uyarıda bulunduğu da vurgu yaptı.

Prof. Dr. Salih Karacabey, Prof. Dr. Zekeriya Güler, Prof. Dr. Emin Aşıkcutlu hocalarımızın tebliğ sunan akademisyenlere bazı eleştiri ve tavsiyeleriyle bulundu.

EHL-İ HADİSE VEFÂ (VEFAT EDEN HOCALARIMIZ)

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi, Prof.Dr. Nihat YATKIN ve hocası **Prof. Dr. İbrahim Canan** hocamızın ilmî kariyerini: “1940 yılında Ermenek’te doğduğunu 1958’de Konya Erkek Lisesinden, 1962 yılında da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olduğunu, 1962-1966 yılları arasında Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi

Öğretmenliği yaptığını 1967 yılında Fransa'ya Doktora yapmaya gittiğini, 1972 yılında Sorbonne Üniversitesinde Doktorasını tamamladığını ve 1972 yılında Erzurum Atatürk İslami İlimler Fakültesinde göreve başladığını ve 24 yıl boyunca burada Öğretim üyeliği, Bilim Dalı Başkanlığı ve Bölüm Başkanlıkları ve Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığı yaptığını, 2009 yılında elim bir trafik kazasında hayatını kaybettğini” ifade etti. *Kütüb-i Sitte Tercüme ve Şerhi* adlı eseri yazmak için senelerce uğraştığını: **“Hocamız, hayatını Sunnet’e adamıştır.”** diyerek tamamladı. Ancak çalışmalarının yoğunluğuna rağmen hocamız çocuklarına da zaman ayırırdı.¹⁴ diyerek tebliğine son verdi.

Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Habil Nazlıgül ise hocası, **Prof. Dr. Ahmet Demirci**'nin ilmî kariyerini ve eserlerini konu alan bir sunum yaptı. Sunumunda“Hocamız 1952 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Bektaşlı köyünde doğdu.1971 yılında Kahramanmaraş Lisesi'ni bitirdi.1975 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Demirci, Fakülte öğrenciliği sırasında Prof. Dr. Mehmet Said Hatiboğlu hocamızdan çok istifade ettiğini ve onun tavsiye ve telkinleriyle hadis alanında akademik çalışmalara yöneldiğini söylerdi. Aynı yıl, Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı yurt dışı doktora bursları sınavını kazanarak, Fransa Sorbonne Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine

¹⁴ Hocamız hakkında çocuklarının beyanları şüphesiz O'nun ilmî değerini ve anlatmaya kâfi dedililerdir ancak eşi Zariife Hanımın hocamızla ilgili beyanı, O'nun bir baba olarak değerini ortaya koyan en güzel satırlar olsa gerektir: “İbrahim Bey çocuklarla ilgili bir şey olduğu zaman bana havale ederdi. Eşime derdim: “Sen iyi baba rollerindesin, ben de hep kötü anne oluyorum. “Çocuklarını namaza alıştıрма hususunda babalarının özel bir gayreti vardı. Ezberlerini ben yaptırırdım, akşam babaları kontrol ederdi. Şule daha küçüktü, okuma yazma bilmiyordu. Ben söylerdim o tekrar ederdi, akşam da babasına okurdu. Bu tarz bir yaşantımız vardı. Her sabah bizi namaza kaldırır önce bize hocalık yapar, namazımızı kaldırır sonra da camiye giderdi. En çok da geceleri gelip bizi namaza kaldırmasını özlüyoruz. Bazen:“Çok fazla çocuğumuz var, sürekli uğraşıyorum. ” diye hayıflanırdım. Bana derdi ki:“Çocuklarıma laf söyleme, onlar bizim cennetimiz, onlarla açacağız cennetin kapısını. Bak ne güzel namazlarını kıyıyorlar. Yaptıkları tüm ibadetlerden biz hissedar olacağız. ” Bkz. http://www.zaman.com.tr/pazar_cocuklari-ibrahim-canani-anlatti_997358.html.

başladı. Hazırladığı *Philosophy an Espagne* teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. Aynı üniversitede 1977’de başladığı doktora çalışmasını *La Critique du Hadith Ches İbn Hazm* isimli teziyle 1982’de tamamlayarak Türkiye’ye döndü ve Aynı yılın Ekim ayında Yüksek Öğretim Kurulu tarafından Kayseri Yüksek İslam Enstitüsüne hadis hocası olarak atandı. Enstitünün Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi olmasıyla birlikte hocamız da Hadis Anabilim dalına yardımcı doçent olarak atandı. Bölümün ve anabilim dalının akademik unvanlı ilk hocalarından olan hocamız bir süre Hadis Anabilim Dalı Başkanlığı da yaptı. Hocamız,3 dil biliyordu. Genelde odasında uzlete çekilerek çalıştığını¹⁵ ve hiçbir eserinde veya makalesinde Türkçe kaynağa atıf yapmadığını” da ifade ederek sunumu sona erdirdi.

Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Salih Karacabey ise hocası, **Prof. Dr. Selman Başaran**’ın ilmî kariyerini ve eserlerini konu alan bir sunum yaptı. Sunumunda şunları söyledi:“Hocamız 1947 yılında Ankara Ayaş Başayaş köyünde doğdu.1969 yılında Ankara İmam Hatip Okulu ve Mustafa Kemal Lisesinden 1973 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olmuştur.1977 yılında doktor,1986 yılında doçent,1982 yılında da profesör olmuştur. 8 yıl Diyanet İşleri Başkanlığında çalışmış, 2 yılda Milli Eğitim Bakanlığında da

¹⁵ Hocamız, fakülte tarafından düzenlenen resmîveya gayr-i resmî hiçbir toplantıya katılmazdı. Onun bu durumu alışılmış şey olduğundan takibata konu da olmazdı. Katılmak lutfunda bulunduğu toplantılar onun konuşma ve çıkışlarıyla renkli bir hale gelirdi. Buna dair bir anıyı aktarmak istiyorum:“28 Şubat sürecinde İlahiyatlar üzerindeki baskılar arttığı sıralarda yapılan bir toplantıya katılmıştı. Bu toplantıda kendisi gibi Fransada doktora yapmış olan dekanımız, öğretim elemanlarından 8-5 mesaisine riayet etmelerini istemiş, herkesin nereye gittiği ve nerede olduğu hususunda fakülteyi bilgilendirmelerini buyurmuştu. Demirci hocamız söz alarak: “Sayın dekan, siz en iyisi herkese birer telsiz verin ki hocalar şuan ben Kayseri’nin meydanındayım ve tuvalete gidiyorum stop, sonra fakülteye doğru geleceğim stop, şimdi fakülteye girdim stop diye haber versinler”dedi. Onun bu cesur ve alaycı çıkışı hem büyük memnuniyete hem de gültüşmelere sebep oldu. Uygulanmak istenen baskının mantıksızlığı ve uygulanamayacağı o an anlaşıldı ve daha sonra da böyle bir teklif gündeme gelmedi.

öğretmenlik yapmıştır.1978 yılında Bursa Yüksek İslam Enstitüsüne Hadis öğretim üyesi olarak tayin edilmiştir.1993 yılında Bursa İlahiyat Meslek Yüksek Okulu müdürü iken vefat etmiştir. Yayınlanmış 5 kitabı yanında pek çok yayınlanmış makalesi vardır.”

Son oturumun ardından Adana Müftüsü Arif GÖKÇE'nin duası ile program sona erdi.

Pazar günü ise Akademisyenler Gezi Programı kapsamında **Çukurova Üniversitesi Balcalı Kampüsünü**, Tarsus **Ashâb-ı Kehf Mağarası**, **Makâm-ı Şerîf Camii**, **Danyal Peygamberin Kabri**, **Halife Me'mun'un Kabri** ve **Nusrat Mayın Gemisi** ziyaret edildi.

III.Hadis Ana Bilim Dallarını Toplantısında ev sahipliği yapan ve bizleri en güzel şekilde ağırlayan ve IV.Hadis Ana Bilim Dallarını İhtisas Toplantısının tekrar Adana'da yapılması için bizleri davet eden Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü ve İlahiyat Fakültesi Dekanlığı idari ve akademik personeline ve Adana Müftülüğü idârî personeline emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz.